

ונשא אהרן את שמות בני ישראל

וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט עַל לְבוֹ בָּבֹאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְזָכְרוֹן לְפָנֵי ה' תְּמִיד: (שמות כח כט).¹

שמות רבה פרשה לח סימן ט – שמות השבטים על האבנים

"וּמְלֵאתָ בּוֹ מְלֵאטָת אֶבֶן אֶרְבָּעָה טוּרִים אֶבֶן טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד: וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶד סָפִיר וְיָהֶלֶם: וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לָשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחֲלָמָה: וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תְּרָשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיִשְׁפָּה מִשְׁבָּצִים זָהָב יִהְיוּ בְּמִלּוֹאֲתָם: וְהָאֶבְנִים תִּהְיֶינָה עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תִּהְיֶינָה לְשֵׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבָטִים" (שמות כח טו-כא).²

כיצד היו כתובים [נתונים]?

"טוּר אֶדָם פְּטָדָה וּבִרְקַת הַטּוּר הָאֶחָד" - על אודם היה כתוב: אברהם יצחק ויעקב וראובן. על פטדה היה כתוב: שמעון. על ברקת היה כתוב: לוי. "וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֶפֶד סָפִיר וְיָהֶלֶם" - על נופך היה כתוב: יהודה. על ספיר היה כתוב: יששכר. על יהלום היה כתוב: זבולון. "וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לָשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחֲלָמָה" - על לשם היה כתוב: דן. על שבו היה כתוב: נפתלי. על אחלמה היה כתוב: גד. "וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תְּרָשִׁישׁ וְשֹׁהַם וְיִשְׁפָּה" - על תרשיש היה כתוב: אשר. על שוהם היה כתוב: יהוסף.³ על ישפה היה כתוב: בנימין שבטי ישורון.⁴

מדרש אגדה (בובר) שמות פרק כח

"ששה משמותם על האבן ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדותם" - ת"ר: שתי אבנים היו לכהן גדול על כתפיו, אחת מכאן, ואחת מכאן. ושמות שנים עשר שבטים כתוב עליהם, ששה על אבן זו, וששה על אבן זו. והשנית אמר כתולדותם, הראשונה לא היו כתולדותם, מפני שיהודה מוקדם לצבא. וחמשים אותיות היו שם, עשרים וחמשה על אבן זו, ועשרים וחמשה על אבן זו, וכן צורתם: יהודה ראובן שמעון לוי דן נפתלי. גד ואשר יששכר זבולון יהוסף בנימין. ובחושן היו בו שנים עשר שבטים ושנים עשר אבנים.⁵

¹ ובפסוק ל הסמוך: "וְנִתְּתָה אֵל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִימִים וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן בָּבֹאוּ לְפָנֵי ה' וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לְפָנֵי ה' תְּמִיד". מדובר בחושן, בו היו נתונים האורים ותומים (ראה דברינו [אורים ותומים](#) בפרשה זו). החושן היה בד ארוג מעשה חושב בגודל של זרת על זרת (כ- 20 על 20 סנטימטר, זרת הוא חצי אמה) שהיה תפור על האפוד (שהוא כמין סינור). וכבר הזהירה התורה: "ולא יזח החושן מעל האפוד" (שמות כח כח). לפרטי בגדי כהונה ושאר כלי המשכן, ראה הספר מלאכת המשכן, משה לוי תל אביב 1968, אנציקלופדיה כרטא לבית המקדש, הוצאת כרטא ומכון המקדש, ירושלים תשס"ה. ראו גם אתר דעת בהנהלת פרופ' יהודה איזנברג: <http://www.daat.ac.il/daat/tanach/mishkan/mishkan.htm>.

² ראה שמות האבנים בערבית, פסיקתא זוטרית (לקח טוב) שמות פרק כח: "אודם - אחמר, פטדה - עקיק, ברקת - זעפרן, נפך - כחבלי, ספיר - זמורד, יהלום - גיאאר, לשם - בלטאר, שבו - אספר, ואחלמה - טופאג, תרשיש - פרתזיג, שהם - בוגיר, ישפה - מאבצר, כל אלה לשון ערבי הם: אלו אבנים שנים עשר לשנים עשר שבטי ישורון הקבועות בחשן המשפט".

³ יהוסף דווקא ולא יוסף, כי כך היה שמו כתוב על האפוד כדי להשלים לעשרים וחמש אותיות (סוטה לו ע"א). וכך גם נכתב בחושן (אבל זו רק דעה אחת, ראה המדרש הסמוך). שים גם לב שאפרים ומנשה אינם. על לב אהרון (ולהלן גם באפוד שנראה מיד בסמוך) היו שנים עשר בני יעקב "כתולדותם" (שוב, לקוח מהאפוד) ולא כפי שיעקב הבטיח ליוסף: "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי".

⁴ כיצד סודרו שמות השבטים על החושן? בתורה כתוב: "וְהָאֶבְנִים תִּהְיֶינָה עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עָשָׂרָה עַל שְׁמֹתָם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תִּהְיֶינָה לְשֵׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבָטִים" (שמות כח כא) ואם הסדר הוא כסדר לידתם (כמו באפוד, שם כתוב במפורש "כתולדותם", שמות כח י), אזי כך הוא: ראובן - אודם, שמעון - פטדה, לוי - ברקת וכו'. אלא שאבני השוהם, שלפי שיטה אחת (ראה יומא עג) שמשו גם לקריאה באורים ותומים, ובשמות השבטים חסרות האותיות: צ, ח, ק, ו-ט. הוספת שמות האבות: אברהם, יצחק ויעקב פותרת את שלוש האותיות הראשונות החסרות (הכל בא מיצחק, אברהם ויעקב לא מוסיפים שום אות חסרה, ראה דברינו [יצחק אבינו](#) בפרשת תולדות, בשבחו של יצחק). והט"ת משתלמת מהמילים שבטי ישורון (ובירושלמי יומא סוף פרק ז מוסיף: "כל אלה שבטי ישראל"). אבל הזיהוי הבסיסי של האבנים והצבעים עם השבטים לא נפגם בשל תוספת זו. ראה במדבר רבה ב ב בתיאור הצבעוני של מסע הדגלים: "סימנים היו לכל נשיא ונשיא, מפה וצבע. ועל כל מפה ומפה כצבע של אבנים טובות שהיו על לבו של אהרן... כל שבט ושבט - נשיא שלו צבע מפה שלו דומה לצבע של אבנו. ראובן - אבנו אודם ומפה שלו צבוע אדום ומצוייר עליו דודאים. שמעון - פטדה ומפה שלו צבוע ירוק ומצוייר עליו שכם. לוי - ברקת ומפה שלו צבוע שליש לבן ושליש שחור ושליש אדום ומצוייר עליו אורים ותומים. יהודה - נופך וצבע מפה שלו דמותו כמין שמים ומצוייר עליו אריה. יששכר - ספיר ומפה שלו צבוע שחור דומה לכחול ומצוייר עליו שמש וירח..." ראה מדרש ציורי זה במלואו שם ומובא בדברינו [צבעי השבטים וסמלם](#) בפרשת במדבר.

⁵ שמות השבטים היו לא רק על החושן, אלא גם על האפוד, אלא ששם היו שתי אבנים בלבד, אבני שוהם, ועל כל אבן היו שישה שמות. וגם שמות אלה נשא אהרון איתו, ככתוב: "וְנִשְׂמָתָה אֶת שְׁתֵּי הָאֶבְנִים עַל כְּתֹפֶת הָאֶפֶד אֶבְנֵי זָכָר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָשָׂא אֶהְרֹן אֶת שְׁמוֹתָם לְפָנֵי ה' עַל שְׁתֵּי כְּתָפָיו לְזָכְרוֹן" (שמות כח יב). נושא שמות השבטים ואופן סידורם על אבני האפוד אינו פשוט והוא נדון במספר מקורות. ראה גמרא סוטה לו ע"א (שם גם נדון הקשר לחלוקה דומה של השבטים במעמד הברכה והקללה בהר גריזים והר עיבל), רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ט הלכה ט, כסף משנה שם, מדרש הגדול כח ז ועוד. וזה נושא אחר שבע"ה נזכר לדון בו. מה שחשוב לענייננו הוא שאהרון נושא את שמות בני ישראל איתו בבואו אל הקודש פעמיים, באפוד ובחושן שהיה רכוב על גביו.

ספרא אחרי מות פרשה א ד"ה פרק א

מתוך שנאמר בחשן "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט על לבו בבואו אל הקודש לזכרון לפני ה' תמיד" - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר "בד" ולא בחושן. מתוך שנאמר באפוד "ונשא אהרן את שמות לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון" - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר "בד" ולא באפוד.⁶

שמות רבה פרשה לח סימן ח

דבר אחר: "וזה הדבר, אשר תעשה להם" (שמות כט, א) - באיזו זכות היה אהרן נכנס לבית קדשי הקדשים? אמר ר' חנינא בנו של רבי ישמעאל; זכות המילה היתה נכנסת עמו, שנאמר: "בזאת יבא אהרן" (ויקרא טז, ג) "זאת" - זו מילה, כמו שאתה אומר: "זאת בריתי אשר תשמרו... המול לכם כל זכר" (בראשית יז, ט), וכן הוא אומר: "בריתי היתה אתו החיים והשלום" (מלאכי ב, ה). ר' יצחק אומר: זכות השבטים היתה נכנסת עמו, שנאמר: "וזה הדבר אשר תעשה להם" (שמות כט, א) - מִנְיָן "זה", י"ב. ואלו הן י"ב שבטים טובות, שהיו נתונות על לבו של אהרן ועליהם שמות השבטים, וכסדר הזה היו נתונות: ראובן - שְׁרָדְנָיִן, שמעון - טוֹמְפוֹזִין, לוי - דִּקְנָתִין, יהודה - פְּרָכְדִינִין, יששכר - סְנִפְרִינִין, זבולון - אֶזְמְרָדִין, דן - בִּירוֹלִין, נפתלי - אֶקְאִטִין, גד - אֶמְסִיטִין, אשר - כְּרֹמְטִלְסִין, יוסף - פְּרָאֲלֹקִין, בנימין - מְרָגְלִיטִין.⁷ מה טעם? שיהא הקב"ה מסתכל בהן ובבגדי כהן בכניסתו ביום הכיפורים ונזכר לזכות השבטים. ר' יהושע מסכנין בשם ר' לוי אמר: משל לבן מלכים, שהיה פדגווגו נכנס אצל המלך ללמד סניגוריא על בנו, והיה מתירא מן העומדים עליו, שמא יפגעו בו. מה עשה המלך? הלבישו פורפירא שלו, שיהו רואים אותו ומתיראים ממנו. כך אהרן היה נכנס בכל שנה לבית קדש הקדשים, ואילו זכיות הרבה, שהיו נכנסות עמו ומסייעות אותו, לא היה יכול להיכנס. למה? שהיו מלאכי השרת שם. מה עשה לו הקב"ה? נתן לו מדמות לבושי הקודש, שנאמר: "ולבני אהרן תעשה כתנות, ועשית להם אבנטים, ומגבעות תעשה להם... ועשה להם מכנסי בד" (שמות כח, מ - מב), כשם שכתוב: "וילבש צדקה פשרון וכובע ישועה בראשו וילבש בגדי נקם תלבשת ויעט פמעיל קנאה" (ישעיה נט, יז).⁸

מדרש שמואל (בובר) פרשה כג סעיף ג

רבי יהודה אומר: אמר לו הקב"ה למשה: משה, לך מנה לי כהן גדול. אמר לו: מאיזה שבט? אמר לו: משבטו של לוי. באותה שעה שמח משה ואמר: כך שבטי חביב. אמר לו: חייך שאהרן אחיך הוא, שנאמר: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" (שמות כ"ח א').⁹ אמר לו: במה אני מושחו? אמר לו: משמן המשחה, שנאמר: "ולקחת

⁶ ובהמשך שם גם לגבי המעיל והציץ: "מתוך שנאמר במעיל והיה על אהרן לשרת ונשמע קולו בבואו אל הקודש - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר בד ולא במעיל. מתוך שנאמר בציץ והיה על מצחו תמיד לרצון לפני ה' - יכול יכנס בו לפני ולפנים? תלמוד לומר בד ולא בציץ". "בד" שמוזכר במדרש כוונתו, כמובן לפסוק שמתאר את לבוש הכהן ביום הכיפורים בו מוזכר "בד" ארבע פעמים: "פתנת בד קדש ילבש ומקנסי בד יהיו על פשו ויבאגנט בד יחגר ויבמנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את פשו וילבשם" (ויקרא טז, ד, פרשת אחרי מות) כנגד ארבעה בגדי הכהן הגדול שלא לבש בעבודת יום הכיפורים (ילק"ש אחרי מות תקעא). העבודה המיוחדת ליום הכיפורים נעשתה על"י הכהן הגדול בבגדי לבן, בדומה לארבעה בגדי כהן הדיוט (אלא שהם מבד בוך שהוא משובח יותר) ולא בשמונה הבגדים המיוחדים לו כל השנה (רמב"ם, הלכות עבודת יום הכיפורים, פרק ב הלכה א). וכך היה נכנס גם אל קודש הקדשים להקטיר קטורת, בלי ארבעה הבגדים שהיה בהם זהב: מעיל, אפוד, חושן וציץ. לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (ראש השנה כו ע"א). ואם כך, שמות בני ישראל היו על לוח ליבו של אהרן כל ימות השנה, בבואו אל הקודש, אל האולם. אבל לא בבואו אל קודש הקדשים. שם היו בזכרון או לזכרון, אבל לא בפועל. עד כאן יבואו השמות. עד כאן ישא אותם אהרן, או שמא הם ישאו אותם. מכאן ואילך הוא עם עצמו בלבד.

⁷ כל השמות הם התרגום ליוונית של שמות האבנים שבתורה: שְׁרָדְנָיִן - אודם, טוֹמְפוֹזִין - פטרה, דִּקְנָתִין - ברקת וכו'. חלקם, לא כולם, מופיעים כך בתרגום השבעים לתורה ("ספטואגינטה"). ובהערה 2 לעיל ראינו את שמות האבנים בערבית.

⁸ וכן הוא במדרש פסיקתא רבתי (איש שלום) פסקא מז אחרי מות הדורשת ביום הכיפורים: "בזאת יבוא אהרן - א"ר יצחק: זכות השבטים הייתה נכנסת עמו, שנים עשר אבנים שהיו ניתנות על לבו של אהרן. מה טעם? שיהא הקב"ה מסתכל בהם בכניסתו של אהרן ביום הכיפורים ונזכר לזכות השבטים, שנאמר: והאבנים האלה לזכרון, ואין זאת אלא שבטים, שנאמר: כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם (בראשית מ"ט כ"ח)". ובאמת, אלה מדרשי פליאה שהם בניגוד להלכה שאין הכהן הגדול לובש ביום הכיפורים את האפוד והחושן. ואם לגבי מדרש פסיקתא רבתי נוכל עוד להידחק ולומר שמדובר בכניסתו לקודש ("בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בפר בן בקר לחטאת") ולא לקודש הקדשים ומדובר באותן עבודות שבהן כהן גדול אכן לובש בגדי זהב שוב הכיפורים (ראה שוב רמב"ם, הלכות עבודת יום הכיפורים, פרק ב), מה נעשה עם מדרש שמות רבה שמזכיר במפורש את הכניסה לקודש הקדשים? המאיר עינינו במדרש פליאה זה, יבורך בכל מיילי דמיטב. האם הדרשן של שמות רבה נסחף במקצת? האם הוא מייצג דעה אחרת? אגב, אין זה המדרש היחידי בשמות רבה שהוא נגד ההלכה. ראה המשל על כהן שנכנס לבית הקברות ומטמא את עצמו על מנת להציל את תרומתו (שמות רבה טו ה). בדברינו [בשביל מי נגלה הקב"ה במצרים](#).

⁹ מדרשים רבים נאמרו על הפסוק: "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך" אשר פותח את פרק כח בפרשתנו הדין בבגדי הכהונה. החל ממדרשים הדנים ביחס בין האחים ששמחו האחד בגדולת השני ולא נתקנאו (עוד בתחילת השליחות אשר נתנה לאח הצעיר, משה, ראה שמות רבה (שנאן) ג ג, נתחומא שמיני סימן ג) וכלה במדרש הבא (שמות רבה לו ב) הקושר את הקרבת אהרן לכהונה עם

את שמן המשחה" (שם כט ז) - אבל עבודתו אינה עבודה וחייב מיתה, אילולי שמונתן של שבטים שהן חקוקין על לבו, דכתיב: "ונשא אהרן את שמות בני ישראל" (שם כח כט).¹⁰ אמר הקב"ה: חביב עלי שמונתן של שבטים משבטו של לוי ומכהן גדול שנמשח בשמן המשחה. א"ר ביבי בשם רבי ראובן: אם היו חסרין אות אחת לא היו מכפרין. תני רבי הושעיה: אפילו נקודה אחת. תני רבי שמעון בן יוחי: שלשה כתרים הם: כתר תורה, כתר כהונה, כתר מלכות. וכתר שם טוב עולה על גביהם. כתר מלכות זכה דוד ונטלו. כתר כהונה זכה אהרן ונטלו. כתר תורה מונח לתוכחת לכל באי העולם, לאמר: שאילו היו כתר כהונה וכתר מלכות קיימין הייתי זוכה בהן ונוטלן, והרי כתר תורה מונח כל מי שיזכה בו מעלין עליו כאלו זוכה בכולן, וכל מי שלא זכה בתורה לא זכה באחד מהן. רבי אבין בשם רבי שמעון בן יוחי אמר: מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמשה מאות שנה בשביל ליטול לו שם טוב, דכתיב: "אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם לשום לו שם" (שמואל ב ז כג).¹¹

מדרש הגדול פרשת תצוה כח ז

וכך היו כתובין: ראובן לוי יששכר נפתלי גד יהוסף על כתף הימנית. שמעון יהודה זבולון דן אשר בנימין על כתף השמאלית. וכל כך למה? כדי שתעמוד לו זכותן של שבטים בכניסתו וביציאתו. בכניסתו אלו שמות שבחושן שנתון על לבו שלא יכוח מזיו השכינה. וביציאתו אלו שמות שבאפוד שנתון בין שתי כתפיו כדי שלא יכוח מזיו השכינה.¹²

שבת שלום

מחלקי המים

מים אחרונים: נגענו בקצה המזלג על כך שבאבני החושן והאפוד לא נזכרו אפרים ומנשה (ובעקבות זה גם בדגלים יש בעיה, ראה שוב במדבר רבה ב ז שהבאנו בהערה 4) ויוסף חזר למעמדו הראשוני כאחד משנים עשר השבטים. ראה זוהר כרך ב (שמות) פרשת פקודי דף רכט עמוד ב שקושר את אבני החושן לאבן ששם יעקב למראשותיו בצאתו לחרן: "תא חזי יעקב כד הוה אזיל לחרן מה כתיב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו, אליו תריסר אבנין קדישין וכלהו אתעבידו חד אבנא דכתיב והאבן הזאת אשר שמת מצבה, וקרי להו אבן. מאי טעמא? בגין דכלהו תריסר אבנין אתכלילו באבנא חד קדישא עלאה דאיהי לעילא מנהון דכתיב והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלהים. ועל דא הכא כהנא

חטא העגל: "ואתה הקרב אליך את אהרון אחיך - אמרו: בשעה שירד משה מסיני וראה לישראל באותו מעשה, הביט באהרון שהיה מקיש עליו בקורנס. והוא לא נתכוין אלא לעכבם עד שירד משה. ומשה היה סבור שהיה אהרן שותף עמהן והיה בלבו עליו. א"ל הקב"ה: משה, יודע אני כוונתו של אהרן היאך היתה לטובה. משל לבן מלכים שזחה דעתו עליו ונטל את הצפורן לחתור בית אביו. אמר לו פדגונו: אל תגיע עצמך, תן לי ואני אחתור. הציץ המלך עליו וא"ל: יודע אני היאך היתה כוונתך. חייך, איני משליט בריה על פלטיין שלי אלא אתה. כך, בשעה שאמרו לישראל לאהרן: (שמות לב) קום עשה לנו אלהים, אמר להם: פרקו נזמי הזהב. אמר להם: אני כהן, אני אעשה אותו ומקריב לפניו. והוא לא נתעסק בו אלא כדי לעכבן עד שיבא משה. א"ל הקב"ה: אהרן, יודע אני היאך היתה כוונתך. חייך, אין אני משליט על קרבנותיהן של בני אלא אתה, שנאמר: ואתה הקרב אליך". נראה שלקרבנה בין אהרון ובין העם יש שורשים עמוקים, עוד מימי שעבוד מצרים, דרך חטא העגל ועד עבודת בית המקדש. "וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר +מלאכי ב'+ תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוף" (מסכת סנהדרין דף ו עמוד ב).

¹⁰ יש כאן הדדיות בין אהרון ובני ישראל שכולה בתוך ארבעה בגדי כהן גדול. מיד לאחר תיאור האפוד והחושן, מתואר בפרקנו הציץ שהיה על מצח אהרון. ושם כתוב: "ויהיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדשיהם ויהיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה' " (שמות כח לח). ומפרש רשב"ם שם: "ונשא אהרן את עון הקדשים וגו' - לפי פשוטו לא דיבר הכתוב בטומאת קדשים. אלא כך פירושו. כל קרבנות שיביאו ישראל או עולה או חטאת או אשם לכפר עליהם שיסייע הציץ עם הקרבן להזכירן לפני הק' שיהיה לרצון ולזכרון לבני ישראל להתכפר להם". אהרון נושא את עון המקדש עבור בני ישראל, אבל: "עבודתו אינה עבודה וחייב מיתה, אילולי שמונתן של שבטים שהן חקוקין על לבו".

¹¹ ראה מדרש זה בשינויי נוסח קלים בקהלת רבה ז ב. ושם הסיימת היא: "ר' בון בשם ר' שמואל בר נחמני אמר מצינו שהלך הקב"ה מהלך ה' מאות שנה לקנות לו שם דכתיב (שמואל ב' ז) אשר הלכו אלהים לפדות לו לעם ולשום לו שם, אמר ר' יוסי הגלילי אומה ואלהיה. אמר לו ר' עקיבא עשית קדש חול, אמרו לישראל לפני הקב"ה כביכול עצמך פדית שנאמר (שם) אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו. כתיב (דברי הימים א' ז) אשר הלך לו אלהים ולהלן הוא אומר אשר הלכו אלהים, הלך זה הקב"ה, הלכו זה משה ואהרן". מה שנחשב בסופו של דבר הוא השם. השם הטוב. הקב"ה הולך לעשות לו שם בארץ וכך גם משה ואהרון. אבל כשנכנסים לקודש, השם שמלווה את אהרון הוא של שבטי ישראל - שבטי יסורון.

¹² שמות בני ישראל היו מסייעים לאהרון שלא יכוח מהשכינה גם בכניסתו (השמות שבאבני החושן) וגם ביציאתו (השמות שבאפוד). מה פירוש שלא יכוח ביציאתו? האם אפשר להיכוות לא רק בכניסה לאור אלא גם ביציאה ממנו? ראה אליהו רבה פרשה ב על כניסתו ויציאתו של גלגל החמה. ואנו מתפללים כר' נחוניא: "רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו: מה מקום לתפלה זו? אמר להם: בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודיה על חלקי" (מסכת ברכות פרק ד משנה ב). מקווים שלא ארעה תקלה על ידינו ומודים על חלקנו.

רבא שוי לון על לביה לדכרא להון תדיר דכתיב (שמות כח) ונשא אהרן את שמות בני ישראל על לבו לפני יי' תמיד". משהו בעבודת בית המקדש חוזר למצב הבראשיתי של מקור האומה.